

HELHEDSPLANEN GÅR IMOD BÆREDYGTIGHED OG FÆLLESSKAB

Jeg har med gru læst helhedsplan for Randersvej og kan konstatere, den ikke bare indeholder en række fejlslutninger, men også vil kunne ødelægge et allerede velfungerende lokalsamfund og fællesskab. Derfor ønsker jeg at benytte min ret som borger til at modsætte mig helhedsplanen og argumentere for, hvorfor jeg finder, at den på ingen måde bør vedtages.

Aarhus Kommune har de såkaldte Aarhus-mål, hvoraf mindst to af dem clasher behørigt med helhedsplanen for Randersvej.

Det drejer sig om målene om at sigte efter "En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer" og "En by med fællesskab og medborgerskab".

Helhedsplanen bygger nemlig IKKE på bæredygtighed og stikker decideret en kæp i hjulet på fællesskabet.

At rive velfungerende boligområder ned for at bygge højt og tæt er ikke bæredygtigt. Her eksisterer allerede gode by- og lokalmiljøer, som ville blive revet op med rode, hvis helhedsplanen vedtages. Og det fællesskab, som findes blandt andet rundt om Riisvangen Stadion, kirkerne og skolerne, ville blive udfordret. Simpelthen fordi hundredvis af familier ville være nødt til at forlade området.

Flere væsentlige problempunkter tynger helhedsplanen, og derfor vil jeg i det kommende gennemgå argumenter for flere forskellige delområder, der alle, hver for sig, er vigtige, og som tilsammen understreger i voldsom grad, lige præcis hvor problematisk helhedsplanen er.

Første fejlslutning i helhedsplanen opstår allerede i afsættet, at I fra kommunens side vælger i planen at lade Christiansbjerg og Riisvangen indgå som del af et samlet hele. De to bydele er ikke én bydel. Derfor er argumentet i helhedsplanen om, at de to er forskellige et nonsens-argument. Selvfølgelig er de forskellige. De er jo anlagt på forskellige tidspunkter, ud fra forskellige logikker og for at opfylde forskellige behov. Og de bebos nu om dage af mennesker, der har hver sin bydel at færdes i: man handler forskellige steder, går i skole forskellige steder og tilhører forskellige kirker. At Randersvej går imellem de to bydele har ikke nogen betydning for hver af dem, netop fordi de er uafhængige af hinanden. At I i helhedsplanen bruger de to bydeles forskellighed til at argumentere for, at developere skal have lov at bygge tæt og højt på begge sider af Randersvej, er derfor nonsens.

Anden fejlslutning er, at I i helhedsplanen skriver som om det ville hjælpe bare at bygge højt og tæt på begge sider af Randersvej. Som om, hvis I ødelægger det særegne på hver side af Randersvej ved at bygge identisk på begge sider, ville byen vinde noget ved det. Det eneste, byen ville vinde, var mere identitetsløs arkitektur, der principielt kunne være placeret hvor som helst. Til forskel fra hvad der ligger der lige nu.

I det følgende vil jeg koncentrere mig om Risvangen. Ikke fordi Christiansbjerg på nogen måde fortjener den behandling, I lægger op til i helhedsplanen, men fordi Risvangen er min bydel. Og den er en bydel - et sted i sig selv - og fortjener derfor at blive behandlet som det, den er: Et særegent, historisk, gennemtænkt og velfungerende lokalsamfund.

Læsevejledning:

Dette høringsvar er inddelt i to. Først er fokus på Risvangen som sted. Dernæst er fokus på bæredygtighed, eller mangel på samme, i helhedsplan for Randersvej. Til sidst opsummeres.

DEL 1: Risvangen har gode by- og lokalmiljøer præget af fællesskab og medborgerskab

FÆLLESSKAB

Risvangen er i udpræget grad båret af fællesskabsånd. Det er velkendt at borgerdrevne praksisfællesskaber sikrer identitet og ejerskab til en bydel. Og det kan ses tydeligt i Risvangen, hvor forældre træner hinandens børn i fodbold på Risvangen Stadion. Frivilligt og uden anden anledning end en stærk tro på fællesskab og foreningsliv. At vi alle bidrager med det, vi kan.

Ejerskabet ses også online, hvor områdets borgere forærer hinanden de ting, de ikke længere har brug for, så børnesenge sendes videre til andre i området eller haveudstyr gives bort. Tanken, som ligger udtalt, er, at hvis alle bidrager med det, de kan, bliver Risvangen et rarere sted at være.

STEDETS ÅND

Risvangen er et sted. Et sted der er båret af den følelse det giver at bo her, nemlig at vi er heldige, at vi er her, og vi er heldige, at vi har hinanden at dele oplevelsen med. Her har børn gået i mødregruppe med hinanden, er fortsat i vuggestue sammen, senere i børnehave og sidenhen enten i samme klasse eller på hver sin skole, stadig med fællesskab omkring den lokale fodboldklub. Eller legende sammen på vejen, hvor forældre sørger for fælles tøndeslagning til fastelavn eller at samle den gamle børnehavegruppe i haven før sommerferien går i gang, selv om børnene nu er fordelt rundt om i områdets skoler. Her er vejvenner og improviserede vej-mødregrupper, hvor barslende mødre drikker kaffe med hinanden og spejler sig i hinandens liv. Her er forældre, der er aktive i børnehavens forældregruppe eller i skolernes bestyrelser.

Noget af det, dem der bor i Risvangen har til fælles, er troen på, at vi kan gøre en forskel for hinanden og at vi har et ansvar for at løfte i flok. Derfor sender mange af de højtuddannede forældre deres børn i den lokale folkeskole, selv om de har midlerne til at benytte en privatskole, alene fordi de tror på tanken om fællesskab. Her bidrager de til at vise egne og andre børn, at mennesker er forskellige og at der er plads til os alle.

Dem, der bor i Risvangen, er enten nogle, der har boet her i årevis og holder området tæt på deres hjerte, eller det er typisk børnefamilier, der har valgt livet her, fordi de elsker Aarhus, men også vil give deres børn et trygt sted at vokse op. Og sådan et sted er Risvangen. Hvor selv de små kan cykle rundt til hinanden, og hvor vi kender hinanden.

Vi fodrer hinandens katte, mens familierne er på ferie, og vi drager omsorg for dem, der har brug for hjælp.

BYDELENS STEDSSPECIFIKKE BYKVALITET, ARKITEKTUR OG HISTORISKE AFSÆT

Arkitekturen i området er præget af, at det oprindelige "Forslag til en haveby beliggende mellem Risskov og Skovvangen", tegnet af Alex Johannes Høeg-Hansen i 1917, der også er arkitekten bag Aarhus Stadion, bygger på drømmen om bedre boliger til mennesker. Risvangen er designet som en haveby, hvor hvert hus har en forhåve - etableret som en prydhåve, ofte med frugttræer og blomster - og en baghave, typisk etableret som en nyttehåve.

Navnet Risvangen kan spores tilbage til et byrådsmøde 28. maj 1936. På mødet vedtages at udstykke grundene i første del af Risvangen. På mødet vedtages også, at Risvangen skal skabes ud fra Høeg-Hansens forslag, hvor et vigtigt parameter er, at "Byggehøjden maa ikke overskride 2 selvstændige Beboelseslag." At bygge højere end hvad der var tænkt med havebyen bryder derfor de oprindelige tanker om stedet.

Husene er typisk i tegl og med saddeltag, og aflæses derfor som "karakteristiske danske" i en klassisk, ikke for prangende men kvalitetspræget stil. Det var ikke her, overklassen boede, til forskel fra eksempelvis pragtvillaerne langs vandet. Med moderne øjne er husene til den mindre side og grundene ofte ikke større end 500 kvm, men mange familier har valgt at vedligeholde de gamle huse, så de stadig fremstår af habil kvalitet og velholdte. Området er således præget af en fin standard og generelt boliger, der ville kunne eksistere i mange, mange år endnu.

DET SÆREGNE VED RISVANGEN

- Tæt på den attraktive Riis Skov, byens nordlige skov, hvor naturen er tilgængelig og løbe- og gåture er oplagte
- Tæt på stranden, hvor der kan bades året rundt
- Gode handlemuligheder (Trøjborg Centret, Tordenskjoldsgade på Trøjborg, Riskov Brynet, Veri Centret)
- Attraktive skoler i nærområdet (Skovvangsskolen og N. Kochs Skole)
- Gode børnehaver i nærområdet (blandt andre Børnehuset Trolle på Trøjborg, der har vundet national anerkendelse)
- Sportsfaciliteter midt i Risvangen (Annex Hallen til badminton og håndhold, Riisvangen Stadion til fodbold og tennis)
- Historisk bydel med egen arkitektonisk kvalitet, fine gamle opvoksede haver og signatur dobbelthuse
- Godt naboskab med fejring af fastelavn, vejfest mm. på de enkelte villaveje

KORTLÆGNING AF ESSENSEN AF RISVANGEN

- Tegl
- Klassisk dansk arkitektur med mursten og saddeltag
- Brændte, varme farver i form af røde, brune og gule tegl
- Teglbeklædte saddeltag
- Grønne områder
- Opvoksede haver med gamle frugttræer
- Højtbeliggende - udsigt ud over skoven og mod vandets særlige lys
- Riisvangen Stadions høje, identitetsgivende rønnetræer

- Lyden af summende bier
- Lyden af fugle rundt om i træerne
- Lyden af grinende børn, der hopper sammen på hinandens trampoliner
- Lyden af fodboldkampe og kampgejst på stadion

- Naboskab
- Fællesskab
- Fælles ånd
- Træner hinandens børn i fodbold
- Støtter op om lokalmiljøet
- Bidrager til skolerne og institutionernes fællesskab

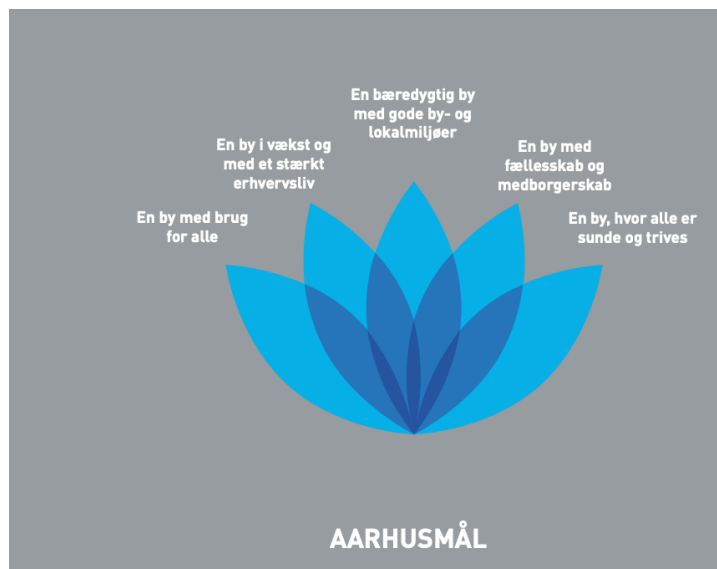
Fotos:

Riisvangen Stadion i en sjælden stille stund uden boldspil (1). Blot ét af de mange gamle frugttræer i Riisvangens haver (2). Riis Skov kan anes i baggrunden fra Høeg Hagens Vej (3).

Del 2: Helhedsplanen strider mod ønsket om at Aarhus skal være en bæredygtig by

BÆREDYGTIGHEDSPERSPEKTIVET

HELHEDSPLANEN ER IKKE BÆREDYGTIG: Ét af kommunens fem såkaldte Aarhus-mål lyder, at man vil sigte efter at skabe "En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer". Helhedsplanen for Randersvej er i direkte modstrid med målet, fordi helhedsplanen på ingen måde er bæredygtig. I det følgende argumenteres for i punktform, på hvilke parametre planen strider mod målet om bæredygtighed.

At rive eksisterende, velfungerende boliger ned for at bygge nyt har store omkostninger på flere planer.

01: Hvad angår materialer og det at bygge nyt, dvs. at se på til bæredygtighed ud fra et **genbrugs- og ressourceperspektiv**:

- Bortskaffelse af de nuværende byggematerialer har omkostninger for miljøet
- De eksisterende villaers byggematerialer burde have kvalitet til at blive genanvendt, men forventes ikke at kommende bygherrer benytter og bevarer eksempelvis teglsten og mursten
- Byggematerialerne skal køres væk, hvilket udleder CO₂
- Nye byggematerialer skal produceres, hvilket udleder CO₂
- Nye byggematerialer skal transporteres hen til området for at blive brugt til byggerierne

02: Ud fra et perspektiv, hvor **social bæredygtighed** er i fokus, ville omkostningerne være blandt andet:

- Lokalsamfund brydes op
- Allerede veletablerede lokalmiljøer omkring skolerne, sportsfaciliteterne og kirkerne fjernes
- Ældre i området mister sit netværk og det miljø, de har boet i længe
- Børn mister venskaber og klassekammerater

03: Ud fra et bæredygtighedsperspektiv, der har fokus på **biodiversitet, natur og grønne områder**:

- Mange villagrunde er etableret allerede i 1930'erne og 40'erne: Her er haverne præget af gamle frugttræer, buske, planter, krat og blomster, der fremmer muligheden for at der kan findes bier og andre insekter

- Området har et rigt fugleliv, blandt andet omkring de identitetsskabende, høje rønnetræer på Riisvangen stadion.

HELHEDSPLANEN SAMMENLIGNET MED DGNB-KRITERIER FOR BÆREDYGTIG BYUDVIKLING

DGNB bygger på FN's definition af bæredygtighed. I DGNB-systemet evalueres et byggeri eller byområde ud fra seks hovedområder: Miljømæssig kvalitet, økonomisk kvalitet, social kvalitet, teknisk kvalitet, proceskvalitet og områdekvalitet. (Kilde: <https://dk-gbc.dk/dgnb>)

Når disse hovedområder med respektive underområder holdes op imod Helhedsplan for Randersvej, kommer følgende frem: Hvad angår bæredygtig byudvikling der kan certificeres via DGNB falder helhedsplanen for Randersvej for flere af de såkaldte knockout-kriterier, dvs. kriterier der, hvis ikke der leves op til dem, forhindrer muligheden for at opnå en DGNB-certificering. Disse er:

- Under temaområdet proces, kriterieområdet INDDRAGELSE OG PLANKVALITET:
Inddragelse
- Under temaområdet miljø, kriterieområde GLOBAL OG LOKAL MILJØPÅVIRKNING:
Byklima
- Under temaområdet miljø, kriterieområde RESSOURCEFORBRUG OG AFFALD:
Biodiversitet

Desuden fejler helhedsplanen på følgende andre områder, der ikke regnes for knockout, men dog stadig er blandt de kriterier, planen ville skulle leve op til, skulle byområdet have en DGNB-certificering:

- Under temaområdet social, kriterieområde SOCIOKULTUREL KVALITET:
Bymæssig integration og identitet
Kultur og æstetik
- Under miljø, kriterieområde GLOBAL OG LOKAL MILJØPÅVIRKNING:
Livscyklusvurdering (LCA)

(Kilde: https://s3.amazonaws.com/appforest_uf/f1649684193492x974255700665784800/GBC_Miniguide_BYOMR%C3%85DE_udkast_Mar_2022_endelig.pdf?AWSAccessKeyId=AKIATBBF73RNLC2YSUMX&Expires=1653848951&Signature=2MrH70q6wk5p7nyzilqB71U1uA%3D
s. 17)

Ovenstående leder til konklusionen, at helhedsplanen, hvis den vedtages, forværrer en række meget væsentlige dele af det eksisterende område, særligt hvad angår forringelse af byklima og biodiversitet. For ikke at nævne den ikke-eksisterende bymæssige inddragelse og tabet af bymæssig identitet. Projektet ville på ingen måde kunne forsvares ud fra et LCA-vurdering. Alene det himmelråbende i at nedrive velfungerende boliger og kassere materialer, der kunne eksistere i muligvis 100 år mere, får de røde advarselsslamper til at lyse. Derudover har inddragelsen været mangelfuld, eftersom store dele af de mennesker, der bor i området, ikke har været inviteret med i dialogen før på et alarmerende sent tidspunkt.

Del 3: Opsummerende

NEJ TIL HELHEDSPLANEN

Det foreslåede er uden kvalitet og det taler ikke til bydelens identitet. De eneste, der ville tjene på, at helhedsplanen blev vedtaget, er netop dem, der søger profit i et hvilket som helst område. Det er developere, for hvem det ingen betydning har, om de bygger højt og tæt i Risvangen eller et andet sted. Det er samme arkitektur, der opføres. Uden hensyntagen til stedets ånd. Uden hensyntagen til det stærke fællesskab, der allerede eksisterer. Uden hensyntagen til kommunens plan om at være bæredygtig. Uden hensyntagen til de børn, der vil blive revet op med rode og nødsaget til at efterlade venner og skole for at flytte med familierne til andre kommuner.

Det foreslåede er historieløst. Og hjerteløst.

Af alle de grunde, jeg har fremsat i dette høringssvar, bliver det et rungende nej her fra:

Nej til at bygge højhuse, hvor vores børn leger

Nej til at rive villaer ned for at bygge højt og tæt

Nej til at boligspekulanter skal have lov at overtage grundene

Nej til at ejendomsinvestorer river vores hjem ned

Jeg håber inderligt, at Aarhus Kommune vil genoverveje og forkaste helhedsplan for Randersvej.

Venlig hilsen

Ida Relsted Kærup
Høeg Hagens Vej 3

Baggrund:

Jeg har boet i Risvangen siden 2004. Her bor jeg sammen med min familie på fem i et hus fra 1934. Vores tre drenge, som er henholdsvis 5, 8 og 10 år, går i skole og børnehave lokalt. Min mand træner fodbold drenge på stadion og er formand for N. Kochs Fællesbestyrelse. Selv er jeg cand.mag. i litteraturhistorie, æstetik & kultur og arbejder til dagligt som selvstændig inden for arkitekturformidling og stedsskabelse. Jeg har arbejdet med arkitektur og byudvikling siden 2010, først fem år hos Schmidt, Hammer, Lassen Architects og siden 2015 som selvstændig med base på Lynfabrikken i Vestergade. Jeg har blandt andet lavet stedsskabelse for Aarhus Kommune i forbindelse med at Dokk1 blev bygget og senest for PD på det kommende bykvarter Træløsten i Aarhus.